

1. Fortidens kræfter

Så ringer det på. Jeg får besøg af min veninde Rebekka, som jeg har gået i gymnasiet med, og hun er nok en af dem, der kender mig allerbedst, og vi har været mange ting igennem sammen. Når hun kommer ind om lidt, så er det for at hjælpe mig med at starte en helt særlig rejse, jeg skal på. En rejse, jeg både har glædet mig til og frygtet. Jeg hedder Olivia Friis Uhrbrand, jeg er 24 år gammel og fanget i forfængeligheden og selviscenesættelsen på de sociale medier.

Hej! Kom indenfor.

Tak! Godt at se dig.

I lige måde.

Det styrer alt gøren og væren. Hvad jeg deler, hvem jeg følger, og hvordan jeg opfatter andre mennesker.

Jeg har lavet kaffe og cookies til os.

Lækkert!

Og selvom jeg bliver usikker og ked af at følge influencerne og deres perfekte hverdag, så kan jeg ikke lade være. Rebekka har været ved min side siden Instagram kom til. Sammen jagtede vi den næste perfekte selfie, eller vi gennemsøgte butikkerne for at få fingrene i influencernes nyeste outfits. Måske startede det allerede i ottende klasse. Dengang nåede jeg et punkt af ukontrolleret usikkerhed, og jeg tog en usynlig maske på - nærmest et uigennemtrængeligt filter, som forhindrede andre i at se mit virkelige jeg. Jeg tænkte, at det ville beskytte mig, så jeg kunne komme igennem folkeskolen uden flere ar på sjælen. Masken har skjult mine usikkerheder og kontrolleret og iscenesat mit forfængelige jeg. Forfængeligheden har fat i mig med et jerngreb, og masken er blevet min værste fjende. Den har forhindret mig i at elske, tale, bidrage og leve af frygt for at blive set i et andet lys end det, jeg helst vil kendes for. Af frygt for at blive gennemskuet og udstillet, grint og peget fingre ad. Men nu er det nok. Jeg vil brænde min maske.

Det er nice, at du ville være med.

Ja, selvfølgelig.

Den her podcast, jeg laver, er jo for at finde ud af, hvorfor vi er forfængelige i dag. Og jeg vil også gerne finde ud af, hvordan og hvorfor jeg er så forfængelig. Altså, jeg køber ikke præmissen om, at det er det værste, vi har nu i forhold til selviscenesættelse og forfængelighed. Og det var jo også det, jeg opdagede sidste år, da jeg skrev bachelorprojekt om hofkulturen i 1700-tallet: At der var rigtig mange ting, jeg kunne genkende fra mig selv. At der ligesom er den her sociale scene, vi agerer på. Om det så er på et palæ, eller om det er på en social medieplatform, så er det jo de samme ting, der går igen, synes jeg, med at du vil jo gerne kende de rigtige mennesker, du vil gerne gå rigtigt klædt, du vil gerne være den med det flotteste hår. Vi stræber bare efter perfektionen, og vi er megaforfængelige. Men jeg kunne godt tænke mig at finde ud af, hvad det er, der gør, at vi har det sådan, og hvorfor det er, at det ikke har ændret sig.

Den rejse, jeg skal på, er rejsen ind i forfængelighedens natur. Jeg har brug for at finde ud af, om forfængelighed og det at iscenesætte sig selv for andres skyld simpelthen er en naturlig del af det at være menneske, og om menneskeheden og jeg simpelthen er dømt til at være evigt forfængelige. På min rejse vil jeg besøge influencere, historikere og sociologer for at forstå, hvorfor vi former og perfektionerer vores fremstilling af virkeligheden. Jeg vil undersøge kropsidealer, mode og skønhed og forsøge at gennemskue konsekvenserne af at leve et liv i forfængelighedens navn.

--

Vi har jo gået igennem tre år i gymnasiet sammen, hvor vi jo har været unge under Instagrams opblomstring i samfundet. Jeg tænker, at du må have lagt mærke til nogle ting, som jeg har gjort, og at du måske også selv har tænkt over nogle ting, som vi har gjort sammen på sociale medier.

Jeg kan da huske i hvert fald, at da vi gik i gymnasiet, var det jo meget sådan med, at du lagde mange ting ud med mode og med tøj. Og også det rigtige tøj, altså mærkevarer og det, der florerede rundt, og det, der var nice at have.

I forhold til dengang synes jeg, at jeg lagde mange flere selfies op, end jeg gør i dag. Jeg kan huske, at når man så sad, inden man skulle i byen, eller man havde taget noget nyt tøj på, og så sad man og tog... Altså, jeg kan huske, at min kamerarulle var fyldt med 30 stort set identiske selfies, man havde taget. Og så sad jeg og udvalgte, hvad det skulle være. Og så alligevel var der mange gange, hvor så var det jo ikke godt nok. Jeg ved simpelthen ikke, hvad jeg har tænkt over i forhold til, hvorfor har jeg overhovedet lyst til at lægge et billede ud af mig selv i første omgang? Og hvorfor skal det være så perfekt? Altså, alle, jeg kender, ved jo godt, hvordan jeg ser ud. Så kan jeg huske, der var engang, hvor jeg fandt ud af, at der fandtes denne her app. Den her facetune-app. Og der var helt vildt meget snak om, at folk facetuner sig selv på Instagram. Og jeg kan huske, jeg downloader dem og tænker, "Okay, jeg har det her billede, jeg har taget mig selv med rigtig meget makeup på. Hvad kan jeg gøre med det?" Og så var jeg inde og lave mine læber større og min kæbe smallere og mine øjne lidt mere blå og sådan noget. Og bagefter kan jeg huske til min store forskrækkelse, at hvis man ikke vidste det, kunne man jo faktisk se, at billedet var forvrænget. Og jeg havde jo taget et billede, der var fuldstændig flawless i forvejen, fordi jeg så flot ud med alt det dér makeup. Og så alligevel havde jeg lige givet den dén tak ekstra. Så det gamle billede så lige pludselig ikke så godt ud længere. Men der tror jeg også, at allerede dér var jeg så forfængelig, at jeg tænkte, "Oh shit! Folk gennemskuer mig, hvis de ser, at jeg lægger det her billede ud. Selv Rebekka ved jo godt, at så store er mine læber ikke, og så vil hun tænkte, "Ej, Olivia. Hvad har du gang i?"

Også selvom det var en mandag, da vi gik i gymnasiet, så var det både med foundation, og det var med mascara og optegnede øjenbryn og highlighter. Den fik hele armen! Og du går jo nærmest ikke med makeup i dag, vel?

Jeg kan huske, der var en periode, hvor jeg tog rigtig mange billeder af mig selv i spejlet - sådan full body-billeder - hvor jeg gik meget op i, at så skal jeg stå i den rigtige vinkel, og der må gerne være det her mellemrum mellem mine lår. Kan du huske det dér thigh gap?

Ja. Det var vigtigt.

Og jeg skal også stå og se lidt ud, som om jeg er lidt ligeglad.

Ja, men det skal ikke se alt for opstillet ud.

Og der kan jeg også tænke, "For hvis skyld har jeg gjort det?" Det var jo virkelig sådan, at hvis man var på vej til galla og havde fået lagt makeup i MAC, eller hvis man skulle til en eller anden stor fødselsdag og virkelig med kjole og stiletter og det hele, så var det sådan noget, der blev lagt ud. Så det er jo virkelig sådan de mest prestigefyldte episoder i ens liv, man har lagt ud.

Kan du huske dengang, hvor jeg farvede mit hår?

Ja, det kan jeg godt huske. Det skulle være helt blondt. Og det gik jo også helt galt, fordi vi købte en hjemmefarve, som vi bare puttede i bunden, og så endte det jo med at blive helt gult. Det var jo et kæmpe fail. Og der rendte du også rundt med hue på. Ha ha ha. Var det i vintermånederne?

Ja.

Nå, det var det trods alt. Men det var jo heller ikke heldigt, vel?

Men det kan jeg faktisk huske, at det dér platinblonde hår var en ide, jeg fik fra bloggeren Marie Jedig. Her kan du godt huske, ikke?

Hende kan jeg godt huske, ja. Hun var jo en af de første store bloggere, der virkelig slog igennem med bloggen og med mode og...

Og jeg kan huske, jeg fulgte hende rigtig meget, fordi jeg var meget inspireret af hendes stil og hendes look, og jeg følte ligesom, jeg kunne relatere til hende, fordi hun var meget udseendemæssigt samme type som mig.

Marie gik da også meget i Acne, gjorde hun ikke?

Jo.

Så det kan jo også være... Ja, og hvad er det nu, han hedder? Han hedder Alexander Wang. Dem havde du T-shirts af. Rigtig mange forskellige T-shirts, ikke? Det tror jeg

også var lidt påvirket af hende og den stil, hun havde. I virkeligheden tog du nok bare mere og mere hele hendes stil til dig. Der er jo også sket en udvikling, hvor Instagram og alle mulige andre medier er mere præget af, at nu skal man være sig selv. Og der kan man da også blive sådan lidt, "Hvordan gør man det godt nok? Hvordan er man sig selv?" Fordi det er der også nogle krav til et eller andet sted. Hvad tænker du? Er det noget, du tænker over?

Det er faktisk noget, jeg synes er rigtig svært. Jeg kan huske, at tidligere var det jo meget den her lidt opstillede hverdag, som vi lagde - eller især jeg lagde - ud på Instagram. "Se, nu har jeg taget flot læbestift på. Her er en selfie af mig." Eller, "Nu sidder jeg og spiser en middag på MASH. Se min bøf." Eller, "Vi er taget i byen og se, hvor godt vi ser ud." Hvor i dag, som du siger, er det lidt mere det naturlige, folk efterstræber. Men jeg synes, det er ekstremt svært at skulle være naturlig, fordi med det naturlige synes jeg også, der hører en ekstrem sårbarhed til. Altså, jeg er da helt vildt bange for, at hvis jeg lagde et billede ud af, at jeg havde trådt i en hundelort, som kunne være rigtig sjovt i situationen... Men er det sjovt nok? Synes folk, det er sjovt nok, eller er jeg bare latterlig? Hvis jeg lagde et billede ud af mig, der gaber, og "Sådan her kan jeg også se ud." Eller mig, der har fået en kæmpe bum på kinden. "Sådan her er min hud også." Jeg ved ikke... I forhold til at man ikke selv er influencer og lever af det, vil folk så bare synes, man er latterlig? Så jeg synes, der hører ekstremt meget usikkerhed med til, at der bliver lagt op til, at man skal være mere sig selv. Fordi er jeg i mig selv god nok? Hvis jeg havde opført mig nu, som jeg gjorde for bare 6 år siden, ville du så sige noget til mig?

Ja, jeg tror jeg ville sige, at du var god nok, som du er, og at du bare skulle hvile i dig selv og lade være med at tænke så meget over tingene.

Fordi jeg synes, det er utroligt, hvordan man kan tænke så meget over det, når det egentlig i bund og grund er så ligegyldigt for resten af verden, hvad jeg laver på Instagram. Jeg er ekstremt nysgerrig på, hvor kommer mit behov for at iscenesætte mig selv fra? Hvem gør jeg det for? Jeg gør det ikke for min kæreste, og jeg gør det ikke for dig eller mine forældre. Jeg gør det ikke for at opnå en anerkendelse fra nogen, fordi jeg er ikke influencer. Jeg har ikke noget, jeg skal leve op til følger-mæssigt. Men der er alligevel et eller andet inde i mit hoved, der gør, at jeg ikke... Jeg kunne poste et billede af os to, der sidder her nu, og så sidder jeg og tænker, "Hvem fanden interesserer sig for at

se, hvad vi sidder og laver nu?" Men hvorfor er det anderledes, end hvis vi gik ud og drak en drink, og jeg gerne ville lægge det op? Hvad er det fede ved at ligne, at man hele tiden har det fedt?

Ja, det er jo det evige dilemma, ikke? Som jeg tror mange de egentlig kæmper med hele tiden. Ja, man vil jo gerne vise det, man tænker, andre synes er fedt.

Og der glæder jeg mig til at høre Maries udgave af sit liv på sociale medier, fordi hvis jeg har det sådan her med under 300 følgere... Hun har 142.000 følgere. Så kan jeg da bedre forstå, hvis hun tænker endnu mere forfængelighed ind i det, fordi hun jo alligevel lægger sig selv ud til rigtig mange mennesker. For et par år siden i hvert fald havde jeg en periode, hvor jeg havde det... Jeg kan huske, at jeg havde en rigtig usikker periode på Uni, hvor jeg havde livskrise nærmest. Jeg tænkte, "Læser jeg det rigtige? Hvad laver jeg med mit liv?" Og der kan jeg huske, at jeg egentlig var meget let påvirkelig i forhold til, hvis man i forvejen er i sine følelsers vold. Så kan man jo blive knocked over af alting. Men der kan jeg huske, der havde jeg sådan en periode, hvor jeg bare blev så sur på Instagram og bare tænkte, "Okay, jeg er fandme træt af, at jeg ligger her og er ked af det, når jeg kommer hjem fra studie. Og så er der alle de her mennesker med et perfekt liv, der ikke behøver at blive konfronteret med de samme ting, som jeg gør. Nu går jeg fandeme ind og unfollower hele lortet. Og så kan jeg altid vende tilbage." Og der tror jeg, jeg lavede sådan en cleanse på 50 mennesker eller sådan noget, jeg gik ind og unfollowede, fordi der havde jeg ligesom kunnet regne ud, at mange af dem var også nogle, som jeg ikke identificere mig med, men som jeg fulgte, fordi jeg synes, at enten var de grineren eller levede et sjovt liv eller så godt ud eller et eller andet. Og der kan jeg huske, jeg tænkte, at de bidrager jo ikke med noget godt til min selvforståelse. Altså, jeg er træt af hele tiden at føle mig utilstrækkelig, fordi der er en pige på Instagram, der har et liv, jeg ikke har. Men det er jo et liv, jeg aldrig får, så jeg kan lige så godt lade være med at måle mig med det. Så nu går jeg bare ind og unfollower hende. Og så tog jeg en beslutning om, at nu vil jeg kun følge mennesker, som giver mig noget igen. Hvorfor skal jeg følge noget, der gør mig så ked af det og så usikker på mig selv og leder mig ind i vanvittigt forbrug eller en vanvittig måde at se mig selv på, eller som gør mig vred? Der havde jeg simpelthen bare fået nok. Og så synes jeg egentlig, at mit forhold til Instagram er blevet bedre efter det. Nu er det, som om det er en inspirationskilde nærmere end en daglig påmindelse om, hvad jeg ikke kan være eller ikke kan blive eller ikke har. Altså, det, jeg gerne vil finde ud af også med programmet her, det er jo ligesom,

hvad er det, der gør, at vi - selvom vi jo selv er herre over de - ikke kan lade være med at iscenesætte os selv? Altså, vi kan sidde og tale om nu, at jeg har haft den her oplevelse, og jeg har unfollowed en masse mennesker. Og jeg prøver rigtig meget at bringe positivitet gennem min Instagram til mig selv. Og alligevel er jeg skideusikker stadigvæk. Det er, som om den ægte hverdag, andre har, stadig er bedre end min. Og det er mærkeligt at have det sådan med nogle mennesker, man ikke engang kender. Og nogle mennesker, der har nogle helt andre muligheder og et helt andet liv og nogle andre bekendte og familier end mig selv.

--

Nu har jeg lige sagt farvel til Rebekka, og jeg er egentlig lidt vemodig, fordi jeg havde en idé om, at jeg kunne sidde og have sådan et godt perspektiv på, hvordan har man været, og hvordan er man nu. Men når jeg tænker over det, så synes jeg egentlig, at det er lidt paradoksalt, at jeg sidder og tænker tilbage på, hvordan jeg har været engang i forhold til, at jeg har været så forfængelig, men at jeg egentlig stadig er det. Og jeg synes, det er lidt hårdt at blive konfronteret med, at jeg har været så let påvirkelig omkring mange ting fra sociale medier, og hvor meget af min tid jeg har brugt på at forsøge at leve op til et ideal, som jeg måske egentlig ikke har kunnet helt leve op til på mange punkter - eller følt, jeg har kunnet leve op til. Og jeg føler mig lidt som en idiot nogle gange. Nu kan jeg tænke, at man snyder hinanden. Men jeg snyder satme også mig selv i forhold til at gøre så mange ting for andres skyld. Men hvad får man igen? For hvis det hele handler om, at jeg gerne vil have anerkendelse og likes, så er det jo ikke det, som definerer, om mit liv er godt. Samtidig er det jo helt tydeligt, at jeg ikke kan lade være. Og jeg kan ikke engang finde på et ordentligt svar på, hvorfor jeg ikke bare sletter Instagram. Altså, ville folk overhovedet opdage det, hvis jeg ikke længere lagde noget ud på Instagram? Hvem er jeg så? Er det en måde at gøre mig selv udødelig på eller relevant på, at jeg kan vise perfekte, små firkanter af min hverdag? Men det er kun den hverdag, som jeg vil have, at folk ser. Og hvis Instagram forsvandt i morgen, hvad ville jeg så gøre? Altså, hvem ville jeg så spejle mig efter? Altså, jeg synes lige pludselig, det hele virker totalt ligegyldigt. Men jeg ved da også godt, at når jeg sidder lige om lidt og ikke har noget at lave, så er det første, jeg gør at gå ind på Instagram for at se, hvad andre laver. Jeg har brug for at få stillet min nysgerrighed, og samtidig lever der et lille håb inde i mig, der tænker, at andre også er nysgerrige på mig. Så hvis jeg lægger noget fedt ud i aften, så husker folk mig.

--

Jeg er på vej hen til Hofteatret ved Christiansborg Slot. Jeg er nødt til at få svar på, hvorfor forfængeligheden styrer os, selv når den skader os. Jeg søger tilbage i historien. Jeg skal mødes med historiker og ekspert i 1700-tallet, Asser Amdisen. Og jeg håber, at han kan fortælle mig lidt om, hvilke scener der har udgjort datidens platform for selv-scenesættelsen. For behovet for at vise sit fede liv frem og opnå status har vel også været der i 1700-tallet. Men hvad gjorde man, når man ikke kunne blære sig på de sociale medier? Jeg forestiller mig, at de rige brugte slotte og palæer som kulisser til deres iscenesættelse.

Hej! Det er mig, der er Olivia. Hyggeligt at møde dig. Du får lige albuen. Vil du ikke lige fortælle, hvor vi går hen nu?

Vi går ind bagved, altså dér, hvor man kommer ind som publikum. Og Hofteatret er en traditionel teatersal, hvor du har parket. Så har du en scene. Og så er der sådan nogle loger. Og der er én loge, som man siger er Struensee og Caroline Mathildes loge. Og det er det ikke, fordi den er blevet bygget om efterfølgende. Men de kom her ofte.

Og det hele knirker. Det gamle hus.

Det knirker. Og her er vi så. Det er her, hvor de i princippet har siddet og set forestillingerne herinde.

Ja. Vil du fortælle lidt om, hvordan de fysiske rammer var for overklassen i 1700-tallet?

Allernederst i samfundet var jo bønderne, som levede under nærmest slavelignende vilkår. Lige over dem befandt sig byens håndværkere - altså almindelige mennesker, folk der havde et fag. Og så ligger købmændene og det højere borgerskab både i byerne, men også i København. Niveauet over. Så kommer landadelen. Og den er selvfølgelig også forskellige alt efter hvor rig, man er. Men der har man en herregård. En typisk god adelsfamilie, der kan noget, de har både en herregård ude i landet, og så har de et bypalæ inde i midten af København. Den nuværende franske ambassade er for eksempel Niels Juels gamle bypalæ. Og så er der så det allerøverste lag, som er hofeli-

ten - hoffet - som selvfølgelig har kongen som centrum. Og når vi taler 1700-tallet og enevælden, så er det ikke bare sådan almindelig centrum. Så er det derfra alt magt, alt lys, al tænkning udgår fra. Deres boliger er dels de kongelige slotte rundt omkring i Københavnsområdet. Der er det primært Christiansborg, som dengang var Christiansborg. Altså, det var der, han boede. Det er ikke det nuværende minislot, vi har. Det var det store Christiansborg med hele balladen. Og så var der lysthuset, som Christian 4. kaldte det. Huset på landet, Rosenborg. Og så havde man Hørsholm Slot, som var enkesæde det meste af 1700-tallet. Og så Frederiksberg slot, som blev brugt en del. Så der har været de her store slotte. Især Christiansborg er jo det store magtpalæ. Det er i centrum af København, det er dér hvor handel og alting samler sig sammen. Og omkring det har man altså den her totale overflod af pragt og alting. Altså, hele samfundets formål var at styrke kongens pragt og hans udseende. Derfor handlede det også om at trække alle ressourcer ind. Så Riddersalen på Christiansborg, audienssalen på Christiansborg, det var det fineste, det fornemste, man kunne finde i Danmark. Og Christiansborg var faktisk, da det blev bygget, var det meningen, det skulle være en konkurrent til Versailles. Det blev der aldrig. Men det viser noget om, hvor meget blær og guld og glimmer, der har været. Så de har levet i stor overflod med alt, hvad der skulle være af den slags ting. Selvfølgelig er det 1700-tallet, så deres computerforbindelser var dårlige, og toiletterne var huller i væggene og sådan noget. Men stadigvæk, ikke?

Har der været nogle strukturer omkring arkitekturen og indretningen, der ligesom har været med til at underbygge selviscenesættelsen?

Ja, det er vigtigt at forstå, at 1700-tallets samfund er jo på alle måder ranginddelt. Det er struktureret meget hårdt i forhold til, hvad man kender i dag. I dag kan vi jo sidde og tale med folk, der et andet sted, end vi selv er. Og det gør man så. Det ville man ikke gøre dengang. Det var meget mere firkantet. Så den første gang, der er, når du kommer ind på et slot, det er jo, at der er et helt niveau af boliger og arbejdspladser og gangarealer, som er hemmelige, som er der, hvor tjenestefolkene arbejder, fordi de skal være adskilt fra det andet. Jo længere ind du kommer - i virkeligheden ligesom templet i Biblen, hvor alle folk sidder ude i den ene ende, og så går man hele vejen ind igennem en masse kamre for at nå ind til det allerinderste. Og det allerinderste i 1700-tallets hof er selvfølgelig kongen. Så hvis du kommer for eksempel til en fest, så i de yderste rum er der mange mennesker til stede. Der er dans og festivitas. Så kommer du til et rum, der er lidt længere inde, hvor der er lidt mindre, og der bliver også spillet hasard. Det gør man

meget ved de her lejligheder. Men der bliver spillet for højere beløb. Og så kan man bevæge sig hele vejen ind, og jo tættere man kommer på, jo finere bliver det. Og det er ikke sådan noget med, at man bare kan gå fra det ene til det andet. Man kan ikke bare spadserere frem og tilbage. Man bliver ligesom inviteret ind.

Især ved Frederik 5. er der meget opmærksomhed på det, fordi hans livsstil var jo - for at sige det mildt - noget mere udsvævende, end man normalt ser. Han var fordrukken, altså en sindssyg alkoholiker. Og der er beretninger om, at når man gik til hans fester, så kunne man ligesom bevæge sig ind i... Der gik erotikken med også. Så man startede ude, hvor man bare talte, og jo længere man kom ind, jo mindre tøjet havde de prostituerede på. Og allerinderst var kongens festivas, som var der, hvor man red rundt på nøgne prostituerede, og der var pisk, og der var... Han fik fuld skrue. Altså, du kan ikke finde en tysk pornofilm, der kan matche det danske hof.

Men det inderste rum var ikke noget, folk så?

Nej. Folket har aldrig været inde omkring det her. Folket har kunnet gå ude omkring slottene. Nu her de senere år har man jo terrorsikring oppe omkring Christiansborg, og i virkeligheden er det supergodt, fordi det afspejler nøjagtigt, hvordan det har været i 1700-tallet. Der har været den adskillelse. Almindelige mennesker har ikke vidst, hvad der foregik. Og dem, der kommer til hofballet - det er jo kun adelen, den højere - de har kunnet se de yderste rum. Og så har man ellers kunnet bevæge sig op. I det inderste rum er det kun de allernærmeste omkring kongen, der har været.

Nu er det jo sådan, når vi taler dansk 1700-tallet, at de konger, vi har, nærmest flertallet af dem er totalt ude af drift. Altså, Frederik 5. er en drukkenbolt, og Christian 7. er bindetal. Så i perioden fra 1746 op til begyndelsen af 1800-tallet er kongen ude af drift. Altså, han fungerer ikke. Men virkeligheden er jo, at disse mennesker også har været en del af et større spil. Den danske konge skulle jo være lidt ligesom den franske konge. Det var det fineste sted. Så det har været et spørgsmål om, at man har afspejlet moderne. Man har forsøgt at være, som man var ved de fineste hoffere ude omkring i Europa. Så selvfølgelig har de også været bundet af en række sociale konventioner. Og det er jo også karakteristisk, at de to konger, der er ude af drift, de forsøger jo netop at bryde med de konventioner. De ville ikke være det. Christian 7. drøner ud og huserer de københavnske bordeller, fordi han ikke kan holde ud at være den dér konge, som han formodes at være.

Inden for hoffet, hvor du siger, folk bor og arbejder og så videre... Hvordan har man bevæget sig rundt i det her hierarki? Altså, hvordan har man udnyttet slottet til at fremme sin egen position?

Altså, dels var det noget med, hvor man fik lov at bo. Altså, igen er det kongen, der er centrum, som man boede tæt på, jo tættere man var. Men det var også det, at man kunne opnå en residens på selve slottet, hvis man var noget. Prinsens Palæ - det nuværende Nationalmuseum - var jo sådan et sted, hvor de lavest rangerende hoffolk blev indkvarteret. Der boede Struensee for eksempel i sin periode. Han fik værelse derovre. Så kom de ind der, og så rykkede de op, og jo tættere de nåede på kongen, kunne de så komme over i det andet. Så rent fysisk har der også været en bevægelse udefra og så ind mod kongen i den måde, man indrettede på.

Men det er selvfølgelig klart, at når du har en social struktur, så vil der også være nogle, der forsøger at bevæge sig på tværs af den og bevæge sig op i den. Så det gjaldt om hele tiden at bevæge sig ind. Hvordan kunne man indynde sig? Hvad var det, der gjorde, at kongen lagde mærke til én, så man kunne være med? Det er forskelligt fra konge til konge, hvad de reagerer på. For Christian 6. var det fromhed. Hvis man offentligt viste sin fromhed, så kom man lidt tættere på kongen. For Frederik 5. var det, hvor meget man kunne drikke. Og med Christian 7. var det et spørgsmål om, hvor store bryster man havde - helt banalt. Så der var nogle andre værdier, der går fra den ene til den anden, men man kunne bevæge sig.

Og i den forbindelse har man jo så ligesom skullet fremstå rigtigt. Så der har været en selvscenesættelse, en forestilling om, hvordan den gode hofmand er. Lidt apropos moderne sammenligning så kan man sige, at der er også nogle skønhedsidealiser, som gør sig gældende, som man skal på en eller anden måde leve op til. For kvindernes vedkommende er det jo den smalle talje. Altså, man sagde - det gjorde man også i 1800-tallet - at en meget smuk kvinde kunne man nå omkring livet på med to hænder. Hendes mand skulle kunne omkring livet på hende. Og det er ikke, fordi jeg er den mest erfarne mand i verden, men jeg har ikke mødt ret mange kvinder, hvor det faktisk kan lade sig gøre. Ikke når de er over seks måneder, i hvert fald.

Det, der jo så sker, det er, at man har hele korsettraditionen, hvor man jo spænder kvinderne ind, brækker deres ribben og skubber deres indvolde rundt. Det var også en del af den her selvscenesættelse. Det, du ikke kan, når du er spændt op på den måde, det er, at du kan jo ikke arbejde. De besvimer jo i ét væk. Det er derfor, den mest almindelige genstand, vi har på danske museer fra 1700-tallet er hovedvandsæg, som er

sådan nogle, der har været ammoniak i. Fordi de dér kvinder ligger og flyder, og så bliver man nødt til at putte hovedvandsæg op under næsen på dem, og så vågner de, selvom de er besvimet. Så det er en del af det kvindelige skønhedsideal - det er at fjerne deres bevægelsesfrihed.

Herredragten derimod er lige så pyntet og overpyntet, som man i dag ville forestille sig en kvindedragt. Det er jo hele balladen. Men til gengæld er den utroligt behagelig. Det er nærmest som at have joggingtøj på, når man har det på. Jeg har været klædt ud som Struensee engang oppe på Frederiksborgmuseet, og det var superrart at have på. Dog er der nogle undtagelser. Ligesom i dag der skal man have store bryster eller stor brystkasse, hvis man er hankøn, eller biceps. Så det, der var det mandlige skønhedsideal - det man skulle leve op til - var meget, at man skulle have pæne lægge. De skulle være muskuløse. Og når man sidder og drikker rødvin og spiller hasardspil og æder kød, så får man ikke pæne lægge. Så i stedet havde man sådan nogle kunstige lægge, man kunne sætte ind. Det var sådan datidens plastikoperationer, hvor man så puttede det ind. Og der er det også noget med status. Man prøver at få sig selv fremstillet på den måde, sådan at man mest muligt lever op til det ideal, som man forestiller sig, man skulle komme frem i samfundet på.

Så hvordan i praksis selviscenesatte man sig selv, men også hinanden?

Det er jo derfor, at man kan tale om, at det er et stort teater, ikke? Man har nogle roller, man vælger at tage, som så hører med til det, man gør. Men det første man gør, det er selvfølgelig, at man sørger for at være det rigtige sted. Det er en nærheden. Det er den fysiske placering. Man sørger for at have det rigtige tøj på og fremstå på den rigtige måde. Og så det, som Thorstein Veblen - en amerikansk matematiker - har kaldt conspicuous consumption: Man bruger pengene på den rigtige måde. Altså, ved at bruge på en bestemt måde kan man også sende nogle signaler. Når man køber en guldka- ret eller et maleri et eller andet sted fra, så har man mulighed for på den måde at sætte sig selv op til noget andet, end man ellers er. Det er heller ikke anderledes, end det er i dag. Om det er en Apple-computer eller en Audi, så er det jo ikke udtryk for, at du ikke kan få en billigere version, der kan gøre det samme. Så har seksualiteten jo også været en del af det.

Af selviscenesættelsen?

I høj grad. Du skulle være seksuelt attraktiv i det her. Fordi i og med at man især fra Frankrig igen får inspirationen dernede i begyndelsen af 1700-tallet, der bliver den mandlige seksualitet i højere grad, end den har været tidligere - det har altid været sådan, men det bliver mere tydeligt - at det her med at kunne erobre kvinder og have mange kvinder, at være viril, at være potent er en del af det at være en rigtig mand. Et supergodt eksempel er, at Ludvig den 15. han bliver gammel, og som der sommetider sker for gamle mænd, der drikker for meget vin og spiser for meget kød, så er den seksuelle aktivitetskraft ikke, hvad den var, da han var 23. Men han har så en elskerinde, der hedder Madame du Barry, som har som sin helt specielle opgave at sørge for at få ti yngre kvinder ind til ham hver formiddag, som så forlader det gods, hvor han sidder, og har til opgave at fortælle om, hvor stor en seksuel oplevelse det har været, de nu har været ude for. Selvom han formodentlig bare har drukket vin med dem, eller hvad det nu er. Og dermed får man altså lagt et lag på det. Det gælder selvfølgelig mest for kongen, der skulle have den her virilitet, men jo også længere nede i systemet, hvor man så skulle kunne gøre det samme bare i mindre skala. Så det at have den rigtige seksuelle erobring kunne også være en måde at føre sig selv frem i systemet på.

Det er en del af formålet med maskeraden, for eksempel. Ved maskeraden klæder man sig ud. Og de udklædninger... For at sige det, som det er, så er de decideret latterlige. Det er jo ikke sådan noget med, at man ikke kan genkende folk. Man tager sådan en halvmaske på - ligesom sådan noget Bjørnebanden har på - og så er vi enige om, at nu kan vi ikke genkende hinanden. Men alle ved jo, hvem alle er. Men ved disse maskera-der har kvinderne ret til at byde mændene op og tage initiativer til seksuelle forhold. Og det er altså accepteret, og det er ret ekstraordinært. Maskeraderne, der hvor du bryder med hverdagens mønstre, det er dér, hvor kvindernes seksualitet kan være udfarende. Det er dér, hvor du har noget andet tøj på, og du kan danse på en anden måde. Hvorimod hverdagen har været meget direkte styret af de her mønstre. Men det har også været meget offentligt.

På den måde tænker jeg tit, at det minder lidt om den moderne Facebook-verden, hvor man tager et billede af sin seng, når man står op, og af sin morgenmad, når man spiser, og af sin cykel, når man skal på arbejde. Så for Christian 7. eller for Frederik 5. har det jo været sådan, at de står op, og så har der været en del mennesker omkring dem. Sovværelset var jo et offentligt rum. Så dér, hvor kongen stod op, og hvor han lavede lort om morgenen, og hvor han fik sit første måltid og blev klædt på - det var et offentligt rum, hvor folk var inde i og var en del af det, fordi det at være en del af hans... Det er

ikke så eklatant i Danmark, som det er i Frankrig, hvor ham, der bærer kongens morgentoilette ud, faktisk er en adelsmand.

Ha ha. Det er en ære.

Ja, det er ikke noget, man bare lige får lov at slæbe rundt på. Der er en struktur omkring det. Og det samme med måltiderne, som jo også er offentlige. Om aftenen var der offentlig taffel, så når kongen spiste aftensmad, så sad han ved bordet, ligesom man ser det, når man ser dronningen, der holder middag for udenlandske, hvor de sidder til høj-bords, og så står folk og kigger på det. Fordi det er en del af den ritualisering, der er omkring det. Christian 7. kunne ikke holde disciplinen. På et tidspunkt giver han sig til for eksempel at kaste til måls efter de andre ved bordet. Det er sådan lidt irriterende. Han er godt nok en lille gnom, men Enevold Brandt, som var chef for Hofteatret her, han fik skudt sådan en citron i hovedet med 30 sekunders mellemrum på en meters afstand. Det blev han lidt træt af til sidst.

Men spørgsmålet er om 250 år, når man kigger tilbage på vores tidsalder, om man så ikke vil sige det samme? Hvordan kunne de være i de her selviscenesættelser? De går på slankekur hele tiden. Vi griner af de dér 1700-talsfolk, der klemmer deres maver sammen, men samtidig er skønhedsidealet for en moderne kvinde at være 180 cm og veje 30 kilo. Altså, er det mere eller mindre selvpineri end det andet? Der er 10.000 mennesker, der løber maraton, hvilket ødelægger folks hjerter, for at sikre en bestemt form for selviscenesættelse. Midaldrende mænd - mænd på min alder - i lycra er jo den mest hyppelige befolkningsgruppe ude på vejene, ikke? Der er en masse ting, vi gør for at holde vores selvbillede oppe. Så grundlæggende tror jeg, at den selviscenesættelse, vi ser i dag, er nøjagtig den samme. Men vi ser den indefra, og derfor er den usynlig. Hvorimod om 200-250 år, når man kigger tilbage på os, så vil man ikke vurdere, at vi var ret meget mere fornuftige, end man var i 1700-tallet. Det er bare en anden form for fornuft, der tæller.

Forfængeligheden har haft et andet ansigt.

--

Jeg bed mærke i, at kongen har spillet en rolle i et slags teaterstykke 24/7. Og hvordan han har prøvet at slippe ud af rollen.

Hallo?

Hej, det er Olivia.

I dag tager vi vores anonymitet for givet. Selvom mange nok higer efter at være rige og berømte, så glemmer vi måske, at det også er meget rart bare at kunne være sig selv. Som influencer er der altid nogen, der kigger på dig. Er livet på de sociale medier lige så stort et teaterstykke, som hverdagslivet på hoffet var i 1700-tallet?

Hej. Hyggeligt at møde dig.

Jeg besøger influencers Marie Jedig - hende, som jeg selv fulgte for nogle år siden, dengang hvor jeg blandt andet afblegede mit hår. Jeg vil gerne spørge hende, hvordan hendes perfekt iscenesatte billeder på Instagram bliver til, og om hun tænker over, hvordan de påvirker hendes følgere, ligesom jeg selv blev påvirket.

Du har 143.000 følgere på Instagram.

Ja, det er jo helt sindssygt.

Hvordan iscenesætter du så dit liv og dig selv?

Det er et vildt spændende spørgsmål, fordi der er jo noget med, at inspirationen går begge veje fra. Den kommer både oppefra og nedefra på en eller anden måde, fordi nogle gange bliver man inspireret af hverdagen. Nogle gange er man bare i en situation eller i et hverdagsscenario, som lægger op til, at man tager et billede af det, fotograferer det, redigerer det, lægger det op. Og så er der de dage, hvor man er nødt til at gå mere arbejdsomt til værks omkring inspirationen. Altså hvor jeg simpelthen mødes med venner og tager billeder. Så det er vores veninde-billeddate. Det kan jo virke så opstillet det hele. Og det er det jo på en måde også. Men i den opstillethed er der også en del af virkeligheden, fordi jeg er jo på den location, jeg spiser jo den mad, jeg er sammen med de mennesker. Men derfor kan det jo godt komme til at virke opstillet, fordi der er tænkt

over det forinden. Hvor nogle billeder jo opstår, bare ved at jeg går på gaden, og så ser jeg et eller andet, og så tager jeg billeder af det - uden at jeg har skullet opsøge den inspiration på en eller anden måde selv. Hvis det giver mening?

Ja. Men jeg tænker, at folk nok kunne have lidt svært ved at skelne.

Det tror jeg også, de har. Og kan jeg også godt forstå. Men på en eller anden måde er det jo også blevet flydende, hvad der er hvad, fordi det perfekte billede også bliver en del af hverdagen, og hverdagen bliver en del af det perfekte billede. Og det er selvfølgelig en lille del af min hverdag, som er den, der er portrætteret på Instagram. Det er jo ikke hele min hverdag. Altså, hele min hverdag indbefatter jo også toiletbesøg og leverpostejmadder, og at jeg henter min niece fra børnehaven. Og det er jo ikke det hele, der får lov til at komme med. Det er en selekteret udgave af min hverdag. Men derfor er det stadig min hverdag, så der er stadig en smule sandhed i alt.

Også fordi det er jo ikke, fordi du så har et almindeligt arbejde, du skal til og fra. Du lever jo også af det. Men tror du ikke, mange har svært ved at se det som et arbejde, hvor du også har en forpligtelse?

Jo, og det kan jeg sagtens forstå. Hvis ikke det var fordi, at jeg var en del af et agentur, som forhandler kampagner for mig og derigennem får briefs og deadlines, ligesom man gør på alle mulige andre arbejdspladser. Jeg får også tildelt en opgave. Jeg kan så vælge at takke ja eller nej til den. Det er der mange, der ikke kan på et almindeligt arbejde. Men hvis jeg vælger at sige ja, så binder jeg mig også til en kontrakt. Og så får jeg at vide, at du skal skyde et billede med disse produkter på den her måde. Og så binder jeg mig også til at overholde den deadline og skrive en tekst, der matcher, skyde billedet, der matcher i de omgivelser. Nogle gange får man sådan et helt mood board med, hvordan billedet skal skydes. Så jeg er egentlig glad for, at jeg har den del, fordi man kan også hurtigt svæve lidt væk i den her verden. Og det er et meget uvirkeligt liv på en eller anden måde. Så det er meget fedt for mig, at der er den dér smule virkelighed i det. Altså, at jeg bliver stillet til regnskab i virkeligheden for det, jeg gør. Så jeg værdsætter faktisk de glimt, der føles "almindelige" i gåseøjne.

Ja. Da vi talte sammen i telefonen, fortalte du om det her event på Nørrebro, og jeg blev helt vildt overrasket over, hvor meget forarbejde du egentlig lægger i det. Vil du ikke lige fortælle, hvad er optakten til et billede på Instagram?

Hvis jeg ved, at jeg skal til et arrangement, og jeg kender den location, vi skal til arrangementet på, så er det klart, at så forsøger jeg ligesom at tilpasse mit look derefter. Så jeg ved, at der er et billede klar, når jeg kommer. Så nu vidste jeg for eksempel, at jeg skulle til et arrangement på en restaurant, der ligger på Nørrebro. Jeg kender farverne der, fordi jeg har været der før. Jeg ved, hvordan menuen ser ud. Den slags. Og så var det arrangeret et band, som jeg laver noget samarbejde med, så jeg havde fået tilsendt en kjole fra det band, som jeg havde fået lov til at låne og skulle have på til arrangementet. Jeg havde valgt den kjole, fordi jeg vidste, den passede ind i omgivelserne. Fordi jeg vidste, at der kunne jeg tage et billede, som jeg selv ville være glad for. Og det sjove er, at det er ikke engang sådan et billede, der har fået god feedback på min Instagram. Altså, det har ikke fået mange likes i forhold til...

Hvorfor tror du det?

Folk vil i virkeligheden rigtig gerne have ting, der er meget nu og her. Altså, det skal være så lidt opstillet som muligt. Og selv hvis jeg forsøger at skabe et billede, der ikke ser opstillet ud, så bare det, at jeg har givet en anden person kameraet i hånden og sagt, "Tag et billede af mig," så ved publikum jo godt, at det her er et opstillet univers. Mange følgere vil rigtig gerne have den dér "on the run." Altså, det skal helst ligne, at man er i bevægelse, og man er i gang med noget, og at det er taget nærmest af et usynligt kamera et eller andet sted. Så så snart det bliver et synligt kamera, så tror jeg, at noget af den dér magi eller illusion forsvinder lidt. Og det bliver man ikke belønnet for. Grunden til, at jeg gør, hvad jeg gør, er, at jeg er så æstetisk drevet. Altså, hvis jeg kan få alt omkring mig til at være smukt, så har jeg vundet på en eller anden måde. Det er så stor interesse for mig. Og smukt er jo... Ja, hvad vil det så sige, at det skal være smukt? Men der er et eller andet i at få det bedste ud af det udgangspunkt, der er. Og jeg kan godt lide, at det har den dér lidt scenografiske effekt. Så det er ikke bare er et billede op ad en eller anden hvid mur, men at det fortæller en historie, og at det er et univers, og at man kan kigge på billedet længere og forestille sig nogle ting. Så der er i virkeligheden meget mere i det for mig end bare det at tage et billede af et outfit. Det er at tage et billede af en stemning.

Hvilket ansvar har du, synes du ifølge dig selv, over for dine følgere? Både tidligere og også nu, hvis den har flyttet sig, ansvarsfølelsen.

Jeg var meget mere fandenivoldsk, da jeg var yngre. Jeg tænkte, "Det må de simpelt hen selv om. Altså, det kan jeg ikke... Det er et eller andet i dem selv." Og det synes jeg til dels stadigvæk. Altså, jeg synes et eller andet sted, at det er folks eget ansvar at lukke ned for sociale medier, hvis de ikke kan tåle det. Men jeg har også medfølelse. Jeg kan godt forstå, hvorfor man kan blive ked af det over det, og hvorfor det kan være svært at lukke det ned. Så jeg forsøger - selv i det perfekte billede, jeg opstiller - at gøre det autentisk og at være nærværende så vidt muligt. Og hvis folk kontakter mig privat, altid at svare og være ordentlig i tonen, også selvom folk nogle gange kan være stride selv. Så jeg tror, at det ansvar, jeg har taget på mig, ikke er et ansvar for at vise virkeligheden. Det er der mange andre influencers, der gerne vil sige, at "Jeg som mor er sådan én, der har lyst til at smide mit barn ud ad vinduet." Jeg er ikke sikker på, at jeg nogensinde bliver sådan en type. Men jeg tager det ansvar at være nærværende og autentisk i min måde at kommunikere på. Og det synes jeg, man skylder som influencer. Og man skylder også både sig selv og sit publikum at være bevidst om sin rolle.

Ja. Jeg kan huske, der var engang, hvor jeg havde fulgt dig, dengang du bloggede. Jeg kan ikke huske, hvor man år siden det er. Det var dengang, jeg gik i gymnasiet. Og så tror jeg, så fulgte jeg dig naturligvis også på Instagram. Og så for et par år siden havde jeg sådan en klassisk "hvad fanden laver jeg med mit liv?"-krise. Det var lidt hårdt på Uni, og det var lidt hårdt i privaten. Og jeg havde sådan en kæmpe eksistentiel krise, hvor jeg følte, at hver gang jeg åbnede Instagram, så blev jeg bare mindet om, at der var så mange mennesker, der lever et meget federe liv end mig. Og hvordan kan de have det så nemt og se så godt ud hele tiden? Hvor jeg lavede sådan en kæmpe raid og bare unfollowed alle, jeg følte bare levede perfekte liv.

Altså føler du, at det er blevet mere forfængeligt og mere poleret, end det har været tidligere?

Ja, enormt meget. Og det tror jeg, er fordi... almindelige mennesker eller folk, der ikke lever af at være på sociale medier, er jo lige så meget med til at fodre idealet. Altså, man spiller med på den, man hopper med på den. Og det er, som om det fodrer så influencers behov for at toppe den. Altså for at holde sig relevant, skal man jo finde den

perfekte balance mellem den kommercielle tilgængelighed og den ekstravagante uopnåelighed. Og den ekstravagante uopnåelighed skal jo fodres hele tiden. Så det skal være flottere, det skal være vildere, det skal være dyrere rejser, og det skal være mere lyserøde cocktails. Og det er klart, at når Instagram er blevet allemandseje, så skal man gøre noget særligt for at stå ud. Så jeg synes klart, at det har ændret sig. Jeg tror også, at der er mange andre dele af popkulturen, som er med til at fodre idealet. Noget jeg synes altid er enormt interessant at tale om, når man snakker forfængelighed, det er Kardashian-familiens indflydelse på dette århundrede. Det er så spændende. Jeg føler jo ikke, at der har været noget i mange århundreder, der har mindet om, hvad de har gjort ved opfattelsen af skønhed i virkeligheden og opfattelsen af mode. Og jeg tror, at det, at alle lidt vil være en Kardashian nu, gør, at det hele bliver mere uopnåeligt også for den almindelige forbruger.

I forhold til at Instagram jo er lidt sådan et drømmeunivers, som man... Det er altid sådan noget, når man sidder og ikke har noget at lave. Så går man ind på Instagram. Jeg føler, at jeg er helt opdateret på, hvad laver mine venner, og hende her har fået næsten nye sneaks. Altså, man er ekstremt meget med, men det er jo en facade. For eksempel, i går lagde jeg sådan et billede op af, at jeg stod foran Hofteatret til interview. Her står jeg med denne her latterlige mikrofon oppe i hovedet, og det er 100 procent for at vise, "Se, hvad jeg laver."

Men hvordan holder du din facade intakt?

Jeg tror bare, jeg har gjort det så længe, så det er så indstuderet for mig. Det er så naturligt, at det ikke engang er noget, jeg tager stilling til længere. Selv folk, der ikke lever af det, tænker over, at man vil helst vise de momenter, som er glade eller seje eller... Det er jo det samme, jeg gør. Jeg har bare gjort det så længe, så det kræver ikke forarbejde på en eller anden måde. Altså, det kan bare gøres.

Så du er - meget hårdt sagt - blevet din rolle?

Ja. Eller også har jeg... Det er jo også mig, der har skabt rollen. Det er jo ret fantastisk ved det, jeg laver. Jeg har selv kunnet skrive den, så jeg har kunnet skrive den, så den minder om mig på en eller anden måde. Eller så det er den bedste Marie, der er. Og

den bedste Marie findes jo også. Hun er jo også en del af Marie, men det er bare ikke hele mig.

Så er jeg på vej videre igen fra Marie. Det var for det første virkelig hyggeligt og sjovt at mødes med én, som jeg egentlig godt har kendt til. Så det var ikke som at møde en fremmed. Jeg har meget respekt for, hvor reflekteret hun er omkring sit erhverv, og hvad hun laver, og hvordan hun egentlig selv synes, hun er ansvarlig overfor sine følgere. Jeg synes, det var et helt vildt sjovt billede af, hvordan det netop er et univers, hun har skabt sig, hvor hun er den her store aktør og nærmest skuespiller inden for det sociale teaterstykke, der er på sociale medier.

Marie nævnt Kardashian-familien. Som så mange andre stjerner og influencere er deres ansigter og kroppe formet af operationer, så de lever op til skønhedsidealene og lever op til Instagram-looket. Næste stop på min rejse er en skønhedsklinik, og jeg har allerede lidt nerver på, for jeg skal tage en selfie og sende til klinikken, så de kan bedømme mit ansigt efter skønhedsidealene.

Forfængelighedens Århundrede er produceret for Loud af Vores Tid, Nationalmuseets digitale medie. Få historisk perspektiv på nutiden i din podcast-app, på www.vorestid.dk eller besøg www.loud.land.